

Junior sokol

speciál časopisu SOKOL

10/2008

My ze Sokola

My jsme holky ze
Sokola,
o nás ví vždy celá ves.
Sokol to je naše škola.
Ela je hlídač pes.
Nějaký kotoul pro nás není
převeliké překvapení.
Všechno známe všechno víme
a na sletech zacvičíme.

A kdo mezi nás tam patří?
To vám řeknu raz, dva, tři.
Náš nejlepší plavec Vladka
a krotitelka Pacltová Katka.
Áňa poučení vždy nám dá,
s Markétama je zábava.

Naše milá Kamilka
s kolenem se potýká.
Terka, Pája pohodáří,
Míša ta při sportu jenom září.
Morčata mají své zastánky,
Andrejku, Lenku, Janinku.

Holky je dají do zahrádky
a pak spolu hrají honičku.
Alča to je stopro jasný,
věnuje nám úsměv krásný.

Halašovi jsou tu též,
jen tak sedět je ale nenajdeš.

A já popisují vám,
všechny ty, co ze Sokola znám.

Ať je léto nebo zima
s námi tu je vždycky psina.
Ať je teplo, sníh či mráz,
do Sokola půjdeme zas.

*Kateřina Hajmová, 14 let,
Sokol Hřivice
Převzato ze Hřivického
sokolíka 5/2008*

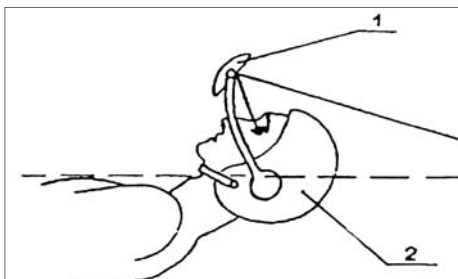
Prázdninám jsme zamávali...

... naposled v polovině září při plavbě Sokolského parníku na Vltavě. Někteří z vás jste se jí možná také zúčastnili a užívali si pobyt v Praze spojený se soutěžemi i dobrou zábavou.

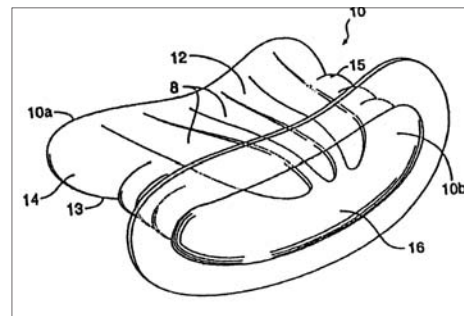
Prázdninám jsme sice zamávali, ale není třeba být kvůli tomu smutný. A to hned z několika důvodů. První dobrá zpráva: prázdniny budou zase – nejdřív ty kratší, vánoční, ale i k těm dlouhým, letním to uteče. Druhá dobrá zpráva: věnovat se tomu, co vás baví, se přece můžete po celý rok – v sokolovně v tělocvičně, nebo v přírodě, a když bude škaredě, tak třeba v klubovně. A přitom se taky „vyřádit“ s kamarády, báječné si vymýšlet a fantazírovat. Abychom vaše fantazírování povzbudili, vybrali jsme pro vás pár příkladů jak nádherné „nesmyslnosti“ lze vymýšlet v každém věku. A vymýšlet je určitě stále co. Potvrzuje to i jeden z velkých dějinných omylů: v roce 1827 nebo tak nějak navrhl ředitel newyorského patentového úřadu tento úřad zrušit. Zdůvodnil to větou: Vše již bylo vynalezeno. Za pár let začala průmyslová revoluce. Pár zajímavých vynálezů z poslední doby jsme pro vás vybrali z Technického magazínu, jak o nich psal před dvanácti lety.

Pozor na srážky při plavání

Plavání naznak v přeplněném bazénu může vésti k ošklivým zraněním spodiny lebeční, ztrátě vědomí a následnému utonutí. Proto vymyslel pan Nylander zpětné zrcátko pro plavce a v roce 1992 získal průmyslový model číslo 92-06 968, který jeho vynález chrání. Zda ochrání i náruživé plavce, zůstává otázkou.

Něco proti chrápání

Elegantní návlak na jazyk, který má zabránit nežádoucím vybrácím onoho během spánku, a tím i chrápání, vymyslel Ramiro Alvarez ze Spojených států amerických. Kdo by skutečně zatoužil po klidných nocích, může nalistovat v mezinárodní patentové přihlášce WO 95/19 155 z roku 1995.

A něco pro vaši fantazii

Vymýšlet můžete i vy. Třeba v soutěži Budeme se za 50 let pohybovat?, kterou jsme vyhlásili v minulém Junior Sokolu a kterou vám dnes připomínáme – napište nebo třeba nakreslete, jak se podle vás bude člověk za 50 nebo třeba i více let pohybovat.

OBSAH

věda = technika

Jak chovat doma obojživelníky	2
SOUTĚŽ S KNÍŽKOU	2
Víte že...	2

hrajeme si (nejen) s češtinou

Já – moucha	3
Když se řekne...	3
Kurz Morseovy abecedy	3
Povídka:	3
Holčička, která se bála tmy	

pro šikovné ruce a hlavu

Co se ve škole neučí	4
Sokolská Encyklopedie	4
Historie vepsaná do známek	4

Jak chovat doma obojživelníky

Ve vodě i na suchu najdeš malou ropuchu

Fosilní pozůstatky těchto živočichů dokládají, že se první praobojživelníci objevili již v období prvohor, přesněji před 350 miliony let. Praprapr...vnuky těchto praživočichů můžete dnes vidět téměř v každé tůňce a na každém kontinentě. Dokonce je možné si je pořídit i přímo domů do obýváku. Musíte však dodržet ta správná pravidla pro jejich chov, který rozhodně není právě jednoduchý. Přinášíme vám proto několik bodů, které patří k tomu nejzákladnějšímu, co je nutné do začátku vědět.

foto © Grada Publishing

● Některé nenáročné obojživelníky můžete chovat v jednoduše zařízeném teráriu či akváriu. Je však třeba si uvědomit, že odpovídající zařízení ubikace včetně pořízení chovatelských pomůcek, elektrických přístrojů, rostlin a terária není zrovna malá investice. Provoz terária se také projeví ve spotřebě elektrické energie. Menší finanční obnos stojí i krmení.

● Většina obojživelníků se krmí živým hmyzem či jinými malými živočichy. Pokud tedy chcete pěstovat doma obojživelníky, nesmí vám vadit zacházení s hmyzem a musíte tolerovat to, že se občas nějaký ten brouček vydá z terária na procházku po místnosti.

● Mnozí obojživelníci jsou aktivní v noci, takže je potřeba zajistit jim klid i ve dne a tolerovat jejich noční aktivitu. Zejména samci mnohých druhů žab se v noci vytrvale a hlasitě ozývají. Také vám nesmí vadit, že se přes den zdržují v úkrytu.

● Jestliže se vám stane, že vám váš obojživelník onemocní, stojí jeho léčení mnoho úsilí a také značné investice u veterináře. Některé druhy se přitom v zajetí mohou dožít několika desítek let.

● Nepořizujte si domů obojživelníka, pokud hledáte „zvířátko na mazlení“. Má totiž jemnou a citlivou kůži, které nedělá dobře kontakt s lidskou pokožkou. Při jejich chovu je tudíž nutné omezit manipulaci s nimi na minimum.

● Před koupí je třeba mít již přichystané odpovídajícím způsobem zařízené terarium i karanténní nádrž pro prvních několik týdnů života obojživelníků.

Ten správný výběr

● Terárium s nabízenými obojživelníky by mělo být čisté, nemělo by v něm být příliš mnoho jedinců.

● Kupování obojživelníci by měli mít zájem o své okolí a o potravu. Když je vyrušíte, měli by se snažit zachránit útekem či jinými obrannými mechanismy. Dávejte si proto pozor na apatické a nápadně vyhublé jedince. Na druhé straně si ale musíte uvědomit, že při nižších teplotách a v noci (noční druhy) se chovají lenivěji než za optimálních podmínek.

● Při prvním prohlédnutí si všimněte čerstvých žizev, oděrek či jiného porušení kůže. Zajímajte se i o místa, která mají v porovnání s okolní tkání nápadně jinou barvu a strukturu pokožky. Hleďtej kožní bulky a otoky. Všechny tyto příznaky mohou znamenat probíhající infekci. Vzhledem k vlhkému životnímu prostředí obojživelníků se mohou zanítit i prozatím čisté čerstvé rány.

● Končetiny a ocas ocasatých obojživelníků, keřčkovité žábry jejich larev i nohy žab by měly být neporošené, neokousané a se všemi prsty.

● Oči by měly být jasné, čisté, bez nadměrného výtoku a neměly by být zapadlé. Při vyrušení by je měli obojživelníci ochotně otvírat. Stejně neporušené by měly být i nozdry a tlamička – bez výtoku, vycházejících bublin či utpělých pevnějších částic nečistot.

● Pokud je v nádrži ve zverimexu více jedinců, trvejte rozhodně na tom, aby vám prodavač vylovil přesně toho, kterého jste si důkladně prohlédli a vybrali.

Čerpáno z publikace *Chováme obojživelníky*, nakladatelství Grada Publishing, a.s.

SOUTĚŽ

Víte, kdy se na naší planetě objevili první obojživelníci?

- v prvohorách
- v druhohorách
- v třetihorách

Správné odpovědi zasílejte na adresu časopisu Sokol:

Česká obec sokolská – tiskové oddělení
Újezd 450/40
118 01 Praha 1

Nebo e-mailem:

junior.sokol@centrum.cz, redakce@sokol.eu

Tři z vás vyhrají publikaci *Chováme sladkovodní raky* od nakladatelství Grada Publishing.

Víte, že...

...první ověřené zprávy o výrobě a užívání inkoustu pocházejí z druhého století před naším letopočtem? Vyráběl se z duběnek a skalice modré. Také se používala granátová jablka a skalice zelená. U nás začali inkoust vyrábět mniši v kláštorech. Zhruba z doby středověku také pocházejí první recepty k přípravě inkoustu u nás.

...decimování byl vojenský trest ve starém Říme při hromadných vojenských zločinech, například při vzpouřách, útěku atd.? Zavedl ho Appius Claudius v roce 282 před naším letopočtem. Z deseti mužů byl popraven každý desátý (latinsky decimus) v řadě.

...první známá česky psaná listina pochází z roku 1370? Šlo o dohodu o užívání háje v Psárcích, kterou uzavřel Pešl Neumburger, městan Většího Města pražského s panem Bočkem z Kunštátu a Poděbrad.

...Nuselský most v Praze je dlouhý 485 metrů a široký 26 metrů? Je pozoruhodný hlavně svou výškou. Údolí překračuje ve výši 43 metrů.

Já - moucha

Neobyklý pohled do tělocvičny očima mouchy zaznamenala reportérka Jana.

Á, zrovna jsem přiletěla dveřmi do sokolovny. Je tu teplo a jsou tu děti, které cvičí. To bude podívaná. Půjdu si sednou támhle na rádio - budu

pořádný dýdžej. Holky zrovna skáčou přes kozu, no možná bych si to mohla také zkusit s nimi. Ale asi radši ne, jsem moc malinká a asi by mě rozmáčkli. Á, támhle někdo skáče na trampolíně. Poletím se tam podí-

Když se řekne...

...šedá eminence

Tři mušketýry jste asi četli nebo viděli ve filmu. Pak také víte, kdo to byl kardinál Richelieu - první králův ministr a také člověk, který svojí funkcí, postavením u dvora a vlivem na krále ovládá Francii. Sám je ale také ovládán - svým přítelem Otcem Josefem, kapucínským mnichem, plným jménem Joseph Francois Leclerc du Tremblay. Vedle službě bohu objevil v sobě talent diplomata a vyjednávače a vytvořil s Richelieuem podivný pár, který spojil své síly k jedinému cíli: zvýšit stůj co

stůj prestiž Francie a učinit z ní první velmoc Evropy. Zatímco Jeho Eminence, jak je Richelieu oficiálně oslovován, vystupuje na venek a vydává příkazy a rozhodnutí, ve skutečnosti z pozadí vše řídí Otec Josef. A protože stále přítom plní své řeholní sli- by, chodí bos a v chatrném šedivém hábitu, vysloužil si ironické přízvisko Šedá eminence. A tento posměšný titul zobecněl a stal se označením nenápadných hodnostářů, kteří měli větší moc než panovníci. A používá se dodnes - šedá eminence či šedá eminence v pozadí patří těm, kteří sice nemají navenek funkce, postavení, moc, ve skutečnosti ale z pozadí ovlivňují a řídí.

Holčička, která se bála tmy

„...řekl princ Dobromil a byla to pravda. Každý sen, co se nám zdá, se nakonec vyplní. Princ se zadí...“

„Já nechci, aby se sny splnily,“ přerušil tenký hlásek holčičky zachumlané pod peřinou hlas ženy, která své dceři každý

večer četla pohádku.

Matka překvapeně vzhledla od knihy. Na jejích očích už byla znát únava. Měla sílu jen na to, aby se zeptala: „Proč ne?“

Holčička se jakoby zmenšila, až jí měkká načechraná deka zakrývala téměř celý obličej, dvakrát mrkla svýma obrovskýmá temně modrýma očima a zašeptala: „Jinak by mě paní Tma odvedla.“

„Co to povídáš, jaká paní Tma?“ řekla znepokojeně matka a odložila pohádkovou knížku. Viděla, jak je Rozárka najednou bledá. Položila jí ruku na čelo. Bylo studené, ale pokryté drobnými kapkami potu, které se ve světle lampičky třpytily jako malé střípky zrcadla.

Rozárka se začala chvět a nad spodními řasami se jí objevily velké slzy. „Mami, já-já nechci, aby si mě odvedla!“

Matka na ni naléhala: „Jaká paní Tma? Co to povídáš?“ Ale pak pochopila. Její dcera v poslední době vyžadovala, aby lampička zůstala rozsvícená. „Proč by tě měla odvést?“

vat. Jupí, jupí, jupí, já skáču do nebe, to je žúžo. Už mě ale bolí mé malé nožičky. Raději si odpočinu nebo se strhnu. Už vím, co budu dělat teď. Budu cvičit na kruzích. To je nápad! Už letím, byl to prima nápad. Kruhy to je moje, můžu dělat baletku, která mě moc baví, ale točí se mi brzy hlavíčka. Letím se ještě protáhnout na koberec, aby mě nebolelo zítra ráno celé tělo.

PÍÍÍISK! NÁSTUP!

ÓÓÓ! NE! Už je konec cvičení. To je škoda. Jdu si rychle stoupnout do řady.

POZOR! DNEŠNÍMU CVIČENÍ NAZDAR! ZDAR! POHOV! ROZCHOD!

Tak nashledanou a příští pátek. A já už také letím. Ahoj sokolící! Příští pátek za vámi zase zaletím. Pa, pa, vaše moucha Magdalena.

Jana Šrajbrová,

13 let Sokol Hřivice,

převzato z časopisu Hřivický sokolík 5/2008

Kurz Morseovy abecedy

Když se děti v Sokole Komárov připravovaly na Zálesácký závod zdatnosti. Na něj se učili i Morseovu abecedu. Lekce jejich kurzu postupně zveřejňujeme i pro vás.

3. LEKCE

P	..-.	papírníci
D	-. .	dálava
B	-. . .	blýskavice
U	.. -	učený
V	... -	vyučený

Vylušti:

/ - . . / . . - / - . . . //

/ - . . . / . . - / - . . //

/ . . . - / - . . / . . - / - . . //

/ . . - . / . . - / - . . //

Napiš morseovkou:

STROM / PODOBA / VOSA / BUDOVA
/ BEDNA / KOMÁROV

vsude, aby ji mohla chňapnout, až opustí bezpečí svojí postýlky. A to Rozárka nehodlala riskovat. Po chvíli jí už začínaly dřevěnět skrčené nohy a taky se jí chtělo spát. Možná, že dnes večer paní Tma nepřijde. Třeba je taky unavená nebo si našla nějaké jiné dítě, které by po nocích mohla strašit, a jí už nechá na pokoji. Možná, že kdyby teď potichoučku zkusila natáhnout nohy (dávala by pozor, aby jí na konci nevyčouhly pod peřinou), paní Tma by si ničeho nevšimla, pokud tu je.

A tak Rozárka zadržela dech a začala svá bosá chodidla pomaličku sunout po prostěradle. Jednu chvíli se jí zdálo, že zaslechla tlumený smích, ale to byla asi jen televize. Trochu ji zabořilo, jak jí do brnicích nohou začala znovu proudit krev, a nutilo ji to hýbat roztomilými malými prstíčky. Peřina zašustila.

A právě v tu chvíli se temnota v pokoji pod oknem zahustila a zhmotnila. Paní Tma byla tady. Rozárce se zadrhl dech v útlém hrudníčku. Nemohla vykřiknout. Otvírala a zavírala naprázdno ústa jako ryba vytažená z vody a jen třeštila na paní Tmu oči, naprosto ochromená hrůzou. Hrozivý černočerný stín se k ní přibližoval. Rozárka zjistila, že se může pohnout, a rychle se přimáčkla ke stěně, co nejdál z dosahu té strašlivé věci. Paní Tma se zachichotala, Rozárka to SLYŠELA, znělo to, jako kdyby se někde v dálce flétnou prohnal slabý poryv větru.

(Dokončení příště)

Lenka Khýrová, 17 let,

Sokol Dvůr Králové

Sokolská Encyklopedie

Beneš Edvard
 (* 28. 5. 1884 Kožlany –
 + 3. 9. 1948 Sezimov Ústí)

Edvard Beneš byl druhý československý prezident v letech 1935–1948 (resp. v letech 1935–1938, v období druhé republiky a okupace v letech 1938–1945 byl v exilu, v letech 1940–1945 jako prezident v exilu, dále prezidentem v letech 1945–1948). Byl jedním z vůdců I. odboje a představitel II. odboje. Vystudoval Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, poté studoval ve Francii na Sorboně a na dalších školách. Na začátku první světové války organizoval vnitřní odboj (Mafie – český výbor odboje proti Rakousko-Uherské monarchii). Zajišťoval spojení odboje s T. G. Masarykem ve Švýcarsku. V září 1915 odešel do zahraničí, kde spolupracoval s Masarykem a M. R. Štefánikem. Důležitým výsledkem Benešovy diplomacie bylo uznání Československé národní rady jako představitelky nového státu Francií, Velkou Británií a Itálií. Po vyhlášení samostatnosti Československa byl ministrem zahraničí, v letech 1921–1922 zastával funkci předsedy vlády, poslancem parlamentu byl v letech 1919–1926 a 1929–1935. Byl členem a místopředsedou Čs. strany národně socialistické. Po abdikaci T. G. Masaryka byl 18. 12. 1935 zvolen prezidentem. Po přijetí mnichovského diktátu v roce 1938 abdikoval a odletěl do Velké Británie. V r. 1940 vytvořil v Londýně tzv. exilovou státní reprezentaci a přebral funkci exilového československého prezidenta. Po osvobození v r. 1945 byl potvrzen ve funkci prezidenta a v červnu 1946 byl opět zvolen. Pár měsíců poté, co se moci chopili komunisté, na funkci prezidenta abdikoval – stalo se tak 7. června 1948.

Kuželky

Hra, která vyžaduje přesný hod koulí směrem k rozestaveným dřevěným válcovitým tělesům – kuželkám. Tato ve své podstatě velmi jednoduchá hra se objevila ve středověku ve Francii a rychle se ujala. Jako sport se poprvé hrála v roce 1885 v Drážďanech. Dřevěné kuželky měly různou podobu, nejčastěji připomínaly láhve. Měřily od 20 cm do 1 m a jejich počet kolísal od tří do deseti. Před zahájením hry se rozestavily na určitou vzdálenost a hráči se je snažili hodem silnou holí, kamenem nebo nejčastěji koulí srazit. Koule byla vyrobena z tvrdého (bukového, ořechového nebo zimostrážového) dřeva, aby vydržela četné nárazy. Kuželky se daly hrát kdekoli: na dvoře, na náměstí, na cestě apod; hráli je jednotlivci i družstva. Pravidla byla značně různorodá, hráči si je domlouvali předupáním. Postupně se však pravidla ustálila, z volného prostoru se dostala, pod střechu – do kuželen, hraje se na dráhách s hladkým povrchem. Kuželky byly v minulosti v Sokole hojně rozšířené. Svě místo zde mají i dnes – v České obci sokolské je registrováno 28 oddílů s celkem téměř 900 členy, sokolští kuželkáři jsou úspěšní i na mezinárodních soutěžích.

Co se ve škole neučí...

Letos si připomínáme, že před 90 lety vznikla Československá republika. Tomu samozřejmě předcházela řada událostí a další naopak následovaly. O některých jste se asi dověděli ve škole, ale troufnu si říct, že na mnohé se třeba nedostalo. To ale neznamená, že když se ve škole o nich nemluví, že o nich nevíte. A tak jsme pro vás připravili s bratrem Otakarem Machem menší test. A abyste se do něj pustili s větší chutí, je i o ceny – pro tři z vás, jejichž správné odpovědi vylosujeme, jsme připravili ceny.

- 1) **Tomáš Garigue Masaryk byl profesorem:**
 - a) historie
 - b) filozofie
 - c) matematiky
- 2) **Milan Rastislav Štefánik byl:**
 - a) astronom
 - b) letecký inženýr
 - c) spisovatel
- 3) **Edvard Beneš se narodil:**
 - a) v Kožlanech
 - b) v Hodoníně
 - c) v Praze
- 7) **Vystoupil Milan Rastislav Štefánik na Mont Blanc?**
 - a) ano, několikrát
 - b) jednou s horským vůdcem
 - c) nikdy
- 8) **Dr. Edvard Beneš jako student hrál:**
 - a) kopanou
 - b) kuželky
 - c) tenis
- 9) **Který z našich prezidentů sokoloval?**
 - a) Tomáš G. Masaryk
 - b) Edvard Beneš
 - c) Antonín Zápotocký
- 10) **Které země tvořily Československou republiku a kolik jich bylo?**
 - a. 2
 - b. 5
 - c. 3
- 11) **Vyjmenujte tyto země**

- 12) **Rota Nazdar československých legií bojovala u:**
 - a) Arrasu
 - b) Zborova
 - c) Bachmače
 - 13) **Uměli byste vyjmenovat národnosti, které žily v Československu?**

 - 14) **Na které veřejné listině byly uvedeny nápisy v jazycích těchto menšin?**
 - a) poštovní známky
 - b) školní vysvědčení
 - c) bankovky
 - 15) **Kdo byl Jan Čapek?**
 - a) sokolský cvičitel
 - b) organizátor čs. legií v Itálii
 - c) autor Hovorů s TGM
 - 16) **Kde byla v září 1914 založena Česká družina?**
 - a) Ve Francii v Paříži
 - b) v Rusku v Kyjevě
 - c) v Itálii v Miláně
 - 17) **Česká družina vykonávala:**
 - a) průzkum na frontě
 - b) kulturní a osvětovou činnost mezi vojáky
 - c) pečovala o děti vojáků
 - 18) **Bojiště Doss Alto bylo na italské frontě u:**
 - a) Benátek
 - b) na Piavě
 - c) u Lago di Garda
 - 19) **Kde a kdy bojovaly sokolské pluky Stráže svobody?**
 - a) na Slovensku v roce 1919
 - b) na sibiřské magistrále v roce 1919
 - c) na italské frontě v roce 1919
 - 20) **Proti komu bojovaly sokolské pluky Stráže svobody?**
 - a) proti admirálu Kolčakovi
 - b) proti wehrmachtu
 - c) proti maďarským bolševikům
- Odpovědi zasílejte na adresu:** Časopis SOKOL. Újezd 450, 118 01 Praha 1, nebo e-mailem: junior.sokol@centrum.cz

Historie vepsaná do známek

Sbíráte také známky? Že ne? Nevadí, i přesto vás možná bude zajímat, že známky nejsou „jen“ kouskem papíru, který se lepí na dopisy, ale že také umí mluvit. Nekřičí sice nijak nahlas, ale dovedou jasně vypovídat o době, v níž vznikly, stejně jako o historických událostech. A tak i na našich československých a poté českých známkách se můžete dovědět něco z naší historie. Pro dnešek jsme vám připravili pár ukázek známek, které zachycují československé legie za 1. světové války. Víte například, že legionáři měli své vlastní známky? Dvě z nich vám představujeme na obrázcích.

Známky připomínají i významné bitvy, jichž se českoslovenští legionáři za 1. světové války zúčastnili na ruské, francouzské a italské frontě – známky k 20. výročí bitev u Zborova, Bachmače, Doss Alto a Vouziers vám představujeme na dalších obrázcích.

